

Qadria

Qadria är en charmig och go liten åttaåring. Hon är utåtriktad och man faller pladask för hennes utstrålning. Men Qadria har ett allvarligt problem med många i sin omgivning. De flesta förstår henne inte alltid. Qadria är dövstum.

Text & bild: Börje Almqvist

NÄR JAG TRÄFFAR QADRIA har hon lektion på ett center för funktionshindrade som Svenska Afghanistankommitténs program för funktionshindrade (RAD) driver i Mazar-e-Sharif i norra Afghanistan.

När vi möts i klassrummet får vi genast kontakt, även om jag varken pratar dari (afghansk persiska) eller kan teckenspråk. Såna små barriärer verkar inte störa Qadria. Hon ler sina charmiga små leenden och tecknar ivrigt det hon vill förmedla till mig. En del är ganska lätt att förstå. Tummen upp begriper ju alla och en del andra tecken blir lättbegripliga i sitt sammanhang i situationen.

Att jag träffar Qadria beror på att jag har bett RAD personal om att få intervjua en dövstum. Det har jag aldrig någonsin gjort förut och det blir en ny erfarenhet för mig. För att klara av det måste jag ha två tolkar. Haji Osman på RADs kontor i Mazar-e-Sharif översätter från engelska till dari. Sedan tecknar Ashraf, som arbetar på centret så att Qadria skall förstå vad jag frågar.

Händer och fingrar rör sig snabbt när Qadria och Ashraf ställer och besvarar mina frågor. Qadria har gått i skolan i ett år. Hon går på en treårig förberedande kurs innan hon kan börja i första klass på centret. När hon gått ut trean kan hon börja i en vanlig skola med hörande och pratande barn. Barnen och ungdomarna på centret kan gå upp till klass fem på centret. De slussas sedan ut på vanliga skolor när de är redo för den vanliga skolan.

Först måste Qadria lära sig tillräckligt många tecken för att kunna förstå läraren och besvara hans frågor. Det blir nya tecken för varje nytt skolår. För att underlätta inläringen hänger det planscher med olika saker på vägarna i klassrummet.

Dessutom lär sig Qadria att läsa och skriva på dari, som skrivs med arabiska bokstäver. En konst i sig och en ändå större konst för Qadria eftersom orden skrivs med små tecken som avbildar ljud som hon aldrig har hört. För en dövstum måste rimligtvis varje ord vara något konkret och det skrivna ordet en abstrakt samling små tecken som tillsammans betyder något.

Qadria (fjärde flickan från vänster) med klasskamrater.

Förmodligen skulle skriven kinesiska vara mera logisk för Qadria och de andra dövstumma barnen på centret eftersom varje kinesiskt ord består av ett tecken.

– Det är lätt att lära sig teckenspråket. Jag är bara en nybörjare, men jag har lärt mig så pass mycket att jag kan ”säga” allt jag vill till min lärare, förklarar Qadria.

Qadrias dröm är att en dag få bli teckenspråklärare på RAD centret.

– Jag skulle vilja hjälpa andra som är dövstumma så att dom också kan kommunicera med andra människor. Lära dom vad jag har fått lära mig.

Hemma har Qadria en yngre bror och en yngre syster. Bägge är talande, precis som henens föräldrar.

– Mina föräldrar har köpt ett lexikon så att de ska kunna lära sig hur de skall kommunicera med mig. Teckenspråk är lätt att lära sig. Det är svårare att lära sig läsa och skriva.

Qadria använder sig av sina skrivkunskaper för att kommunicera med dom som inte kan teckenspråk.

– Jag skriver lappar till dom, förklarar Qadria.

Qadria kommer från en fattig familj. Mamman är hemma med barnen och pappan försöker försörja familjen som daglönare de dagar han får arbete. Daglönare som väntar på att få ett arbete i någon gatukorsning har blivit en vanlig syn i städerna i fattigdomens Afghanistan.

– Min pappa jobbar på byggen, tecknar Qadria.

Alla de andra barnen i området där Qadria bor är talande. Ingen är dövstum.

– Dom vet att jag inte kan prata och att jag inte hör vad dom säger. Dom respekterar mig och tycker om att hjälpa mig, avslutar Qadria.

När skoldagen är över lämnar Qadria och de andra barnen i hennes klass skolan. Hon vinkar, leende adjö med sina bägge händerna.

□